

UREDNIŠKI UVOD

Uvodnik »V davnih časih so tisti, ki so bili znani kot dobri vojaki, zmagovali, dokler je bilo to še enostavno,« je stavek iz knjige Umetnost vojne enega najpomembnejših kitajskih taoističnih bojevnikov in filozofov Sun Cuja. Mojster Sun ima veliko razlagalcev, ker je univerzalnost njegovih sporočil v marsičem uporabna za današnje čase. Zato smo citirani stavek uporabili kot iztočnico za letošnjo tretjo številko Biltena Slovenske vojske. Zasnovali smo jo kot znanstveno-strokovni prispevek na obrambno-varnostnem področju, namenjen šestdesetletnici Nata, ki si je za to priložnost izbral slogan *Mlad pri šestdesetih* (Young at 60).

Osrednja značilnost obdobja, s katerim se soočamo, so intenzivne spremembe v varnostnem okolju in prilagajanje tem spremembam. Pri tem je definiranje vojaškega delovanja, pa tudi vojaških zmag, pogosto povsem drugačno od uveljavljenih pojmovanj in dosedanje prakse. Seveda pa v sedanjih okoliščinah ne moremo mimo gospodarske krize in recesije, ki postavljata vprašanja, ali je nujno vlagati v obrambno-varnostna podsistema ali pa ju je dovoljeno oslabiti ter poskrbeti najprej za preživetje drugih družbenih podsistemov. Zaradi tega se pojavljata vprašanja, ali tudi pri obrambno-varnostnem področju gre najprej za preživetje ali pa za pogum za spremembe. Ti vprašanja sta pravzaprav zgodovinska stalnica. Po koncu prve svetovne vojne in zlasti med veliko gospodarsko krizo so bili tisti, ki so vlagali v preživetje zunaj obrambno-varnostnega področja, vedno šibkejši. Tudi brezmejna oboroževalna tekma in pretirano vlaganje vanjo med hladno vojno sta spravila na kolena vrsto nacionalnih ekonomij in etatično plansko gospodarstvo. Odgovor na vprašanje, kako v sodobnih razmerah zagotavljati obrambo in varnost, nikakor ni enopomenski in preprost. Ali, kot bi zapisal mojster Sun Cu, v davnih časih je bilo preprosto zmagovati. Zato sta potrebni modrost in preudarnost pri strategijah, doktrinah, vizijah in prenovah, ne le vojsk, temveč tudi obrambno-varnostnih sistemov na nacionalni in nadnacionalni ravni. Ob tem smo nemalokrat postavljeni pred vprašanja, ali lahko majhne države k temu kaj prispevajo ali pa naj bodo zgolj opazovalci dogajanj in dejanj velikih. Zadevo bi lahko pojasnjevali tudi s slovenskim primerom mlade države, ki je dopolnila osemnajst let in je že pet let polnopravna

članica v Severnoatlantskem zavezništvu in Evropski uniji. Tak primer omogoča izmenjavo novih pogledov, drugačnih idej, nakazuje dodatne možnosti spreminjanja in prilagajanja ter ne nazadnje vnaša mladostni duh.

V uredniškem odboru smo poskušali odgovoriti na vprašanje, kaj lahko prispevamo k potrditvi slogana *Mlad pri šestdesetih*. Zato smo pri snovanju te številke želeli predvsem s premišljenim izborom vsebin in avtorjev, ki so povezani z delovanjem Republike Slovenije na obrambno-varnostnem področju, ter z različnih zornih kotov predstaviti nekatere poglede na Nato in EU ob peti obletnici našega članstva. Na drugi strani pa želimo s temami, kot sta uvajanje zmogljivosti omrežnega delovanja (angl. Network Enabling Capabilities) in različni vidiki integracije, ki spremljata pojav transformacije kot globalne paradigme in procesa spreminjanja obrambno-vojaških sistemov ter vloge vojske, prispevati svoje izkušnje k sodelovanju in oblikovanju skupnih politik znotraj Nata in EU.

Ker so prispevki v tej številki Biltena v angleškem jeziku, je prav, da dodamo še uredniško pojasnilo. Najprej je tu namera, da se tudi v mednarodnem okolju pojavimo s temami, ki kažejo slovenske izkušnje po petih letih integracije in članstva v Zavezništvu. Pri tem smo posebej veseli sodelovanja tujega avtorja. Tako se širi krog sodelujočih in odpirajo tudi možnosti objavljanja prispevkov v tujini. Pri oblikovanju tokratne številke je bilo to sodelovanje z londonskim IISS (angl. International Institute for Strategic Studies), od koder prihaja tudi priznani avtor Bastian Giegerich. Publikacija se tako simbolično spogleduje z novimi pristopi in izzivi v prihodnosti.

Bilten Slovenske vojske je leta 2009 vstopil v enajsto leto izhajanja. Na začetku aprila 2009 je izšla prva številka v enajstem letniku in v novi grafični podobi. Izdaja ima pomenljiv naslov *V službi miru*, njena vsebina pa je namenjena mednarodnim operacijam in misijam. Z izbranimi temami tretje številke smo v uredništvu poskušali nadaljevati uresničitev namena, da bi se s kakovostjo in več znanstvenimi prispevki publikacija uvrstila na višjo raven. Ali nam je uspelo doseči, da postanemo bolj prepoznavni v mednarodnem prostoru, boste sodili bralci oziroma domača in tuja strokovna javnost, ko boste prebirali v nadaljevanju uvodnika povzete prispevke avtorjev.

Pri tem nas veseli, da je uvodni prispevek napisala dr. **Ljubica Jelušič**, ministrica za obrambo, ki nam predstavlja nekatere aktualne vidike petletnega obdobja slovenske integracije v zavezniško strukturo.

Dr. **Milan Jazbec** v članku z naslovom *Nato ob šestdesetletnici: od hladne vojne do medkulturnega dialoga* predstavlja Natovo delovanje in razvoj, ki ju po njegovem mnenju zaznamujeta dva komplementarna vidika, širitev Zavezništva in njegova transformacija. Kot pravi, ob 60. obletnici lahko trdimo, da so članice Nata še vedno zainteresirane za ohranitev članstva v njem in da obstaja velika pripravljenost za sodelovanje med članicami in nečlanicami oziroma tistimi državami, ki bi članice Zavezništva želele postati.

Primož Šavc v članku z naslovom *Slovenske izkušnje pri obrambnem planiranju in članstvo v Natu* osvetli ne samo zadnjih pet let članstva v Zavezništvu, temveč povzema ključne spremembe, ki jih je sam doživel in so danes sestavni del osemnajstletne zgodovine samostojne Slovenije. Njegove izkušnje so povezane z njegovo udeležbo v postopku pridruževanja Slovenije zvezi Nato ter z obrambnim planiranjem v Sloveniji in Zavezništvu. Avtorjeva razmišljanja so zelo kritična, zato lahko dileme in ugotovitve, povezane s teoretičnimi izhodišči in praktičnimi izkušnjami, prispevajo k razumevanju stvarnosti obrambnega planiranja v prihodnje. Ali tudi bodo, pa je še odprto vprašanje.

Brigadir **David Humar**, polkovnik **Ivan Mikuž**, podpolkovnika **Samo Zanoškar** in **Dejan Groff** ter major **Leon Holc** v članku *Vključevanje Slovenske vojske v Nato in vojaško strukturo Evropske unije* vodijo bralca po prehojeni poti Slovenske vojske skozi obdobje priprav na članstvo v Natu in vojaških strukturah EU ter njene aktivnosti po vstopu v obe integraciji, predstavljajo ključne elemente prispevka Slovenske vojske v mednarodnih varnostnih strukturah in delijo z bralcem svoje poglede na prihodnost.

Dr. **Damir Črnec** nas v članku *Izmenjevanje obveščevalno-varnostnih izkušenj z Evropsko unijo in Natom* seznanja z delovanjem obveščevalno-varnostnih struktur v zvezi Nato in Evropski uniji ter sodelovanjem obveščevalno-varnostnih organizacij držav članic s temi strukturami, vključujoč slovenski prispevek. Predstavi in poudarja pomen sodelovanja, ki se je v zadnjih letih zelo povečalo in je eden ključnih stebrov pri zagotavljanju nacionalne in mednarodne varnosti.

Dr. **Anton Bebler** je pripravil članek z naslovom *Pot Slovenije v Nato*, v katerem predstavlja obsežen seznam različnih dejavnikov, ki so nanjo vplivali. Eden izmed njih je nedvomno slovensko javno mnenje, ki se je na referendumu pokazalo s podporo članstvu v Natu. Na podlagi javnomnenjskih raziskav ugotavlja, da je slovenska javnost kritična do aktivnosti Zavezništva v Iraku in Afganistanu. Pri tem se sprašuje, kako to vpliva tudi na zaupanje, ki ga ima slovenska javnost v Natu.

Generalmajor mag. **Alojz Šteiner** se je v članku z naslovom *Čas je za transformacijo* posvetil vprašanju transformacije s teoretičnih vidikov, njenega bistva in izzivov. Pri tem trdi, da transformacijska paradigma in transformacijski proces predstavljata aktualen okvir za obrambno-vojaško področje, a se hkrati sprašuje, kako ju v obdobju gospodarske recesije uresničiti v majhnih državah, kot je Slovenija.

Dr. **Uroš Svete** in podpolkovnik **Zoran Jankovič** v članku *Izkušnje Republike Slovenije pri uvajanju zmogljivosti omrežnega delovanja* opozarjata na pomen uvajanja omrežnih zmogljivosti. Pri tem izpostavljata, da je ne glede na velikost sistema, ki se transformira v omrežno delovanje, treba k omrežnemu delovanju pristopati celostno in upoštevati tehnološko, doktrinarno ter človeško komponento, sicer ni mogoče doseči uspeha in uresničiti bistva te zmogljivosti.

Mag. **Anton Travner** nas v članku z naslovom *Schengen, evolucija, širitev ter vstop Slovenije v skupno schengensko območje* informira o značilnostih schengenskega območja, njegovi zgodovini, razvoju in aktivnostih Republike Slovenije za njegovo uveljavitev. Avtor je pri njegovem uvajanju aktivno sodeloval in nas tako seznanja s prednostmi in slabostmi rešitev ter nekaterimi smernicami za njegovo prihodnost.

Dr. **Bastian Giegerich** v članku z naslovom *Vključevanje evropskih držav v Nato: vojaški in politični kazalniki* seznanja bralca s kazalniki držav članic Zaveznitva, kot so gibanje obrambnega proračuna, aktivnosti in udeležba posameznih držav v mednarodnih operacijah na kriznih območjih, z obrambnimi reformami ter vplivom javnega mnenja. Kazalniki na vseh štirih področjih pomembno medsebojno vplivajo in se v vsaki državi članici izražajo drugače, kar vpliva tudi na Zaveznitvo.

Dr. **Anton Grizold** in **Rok Zupančič** v članku z naslovom *Pet let v Zaveznitvu in 60 let Zaveznitva: Slovenija in Nato* razpravljata o obletnici Zaveznitva in posebej o njegovi vlogi v Afganistanu. Zanima ju, ali se je Zaveznitvo na primeru Afganistana pokazalo kot uspešno, ali dosega zastavljene cilje in ali je še organizirano tako, da lahko kljubuje sodobnim varnostnim izzivom. Avtorja sta se še posebej posvetila vlogi Slovenije kot članice Zaveznitva in EU v Afganistanu, ki je po oceni avtorjev zelo pomembna.

Nato po šestdesetih letih delovanja išče nove poti in zagon, kar se kaže tudi v nameri po oblikovanju novega strateškega koncepta (angl. Nato Strategic Concept-NSC). Iz objavljenih prispevkov izhaja, da je tudi Republika Slovenija uspešno zaključila prvih pet let integracije v Zaveznitvo. Pri tem je skladno s postavljenimi cilji uvedla številne spremembe na obrambno-varnostnem področju, številne pa jo še čakajo, med njimi takšne, ki predstavljajo izziv za vse članice Nata. Tudi avtorja tega uvodnika sva imela priložnost spremljati te spremembe in biti njihov del. Zato s pričakovanjem zreva v prihodnost.